

Αγαπητοί γονείς,

Στο δημοτικό οι μαθητές διδάσκονται όλη τη γραμματική της νεοελληνικής γλώσσας, ενώ στο γυμνάσιο περιορίζεται δραστικά η διδασκαλία της. Συνεπώς, πρέπει ο μαθητής από το δημοτικό να αποκτήσει σωστές βάσεις στην ορθογραφία, τη γραμματική και το συντακτικό, εμπλουτίζοντας παράλληλα το λεξιλόγιό του.

Το συγκεκριμένο βιβλίο έχει σκοπό να βοηθήσει τους μαθητές να μάθουν και να κατανοήσουν πλήρως την ύλη της γραμματικής ακολουθώντας μάθημα μάθημα το σχολικό βιβλίο της Γλώσσας.

Κάθε μάθημα περιλαμβάνει:

- ✓ **αναλυτική θεωρία** με παρατηρήσεις και διευκρινίσεις στα πιο δύσκολα σημεία της
- ✓ **πίνακες κλίσης** (π.χ. ουσιαστικών, επιθέτων, αντωνυμιών, ρημάτων κ.λπ.) και **παραδείγματα** για την εμπέδωση της θεωρίας
- ✓ **ιδιαίτερες επισημάνσεις** σχετικά με την ορθογραφία
- ✓ **ασκήσεις** διάφορων ειδών (π.χ. πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωση κενού, εύρεση σωστού-λάθους κ.λπ.), οι απαντήσεις των οποίων βρίσκονται στο τέλος του βιβλίου.

Ειδικά για τα **ρήματα**, παραθέτουμε ενδεικτικούς **πίνακες κλίσης-υποδείγματα**, καθώς και έναν κατάλογο με τους **αρχικούς χρόνους ρημάτων με ιδιαίτερη κλίση**.

Νίκη Σάκκου
Αλεξάνδρα Στράτου

Περιεχόμενα

1. Τα ψάθινα καπέλα	11
2. Ταξιδεύοντας με ελέφαντα	15
3. Το σπίτι του ποιητή Καβάφη	29
4. Μικρές αγγελίες	36
5. Κύριε, μας ενοχλείτε... ..	46
6. Συνταγές μαγειρικής	51
7. Στη διαφήμιση... όλα είναι δυνατά!	74
8. Η χελώνα και ο Ρεβιθάκης	90
9. Σπίτι μας είναι η γη	98
10. Αιολική γη	103
11. Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες	110
12. Τριάντα εννιά καφενεία και ένα κουρείο	121
13. Καλοκαίρι με δρεπάνι, τσουγκράνα και αμίλητο νερό	127
14. Οδηγίες χρήσης καφετιέρας	133
15. Πάμε μια βόλτα στον Γουέμπι;	139
16. Με λένε Σόνια	144
17. Δρόμο παίρνω... δρόμο αφήνω!	156
18. Οικιακές... παγίδες για παιδιά	170
19. Ώρες με τη μητέρα μου	182
20. Πρέπει να φανώ γενναίος	188
21. Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες	198
22. Συνέντευξη με τον κύριο Μανόλη – Συνέντευξη με τον Αντώνη	202

23. Επιστήμη με άρωμα γυναίκας	211
24. «Η ιπτάμενη σκάφη»	216
25. Ποια ταινία να διαλέξουμε;	221
26. Μια σχολική παράσταση στο δάσος	234
27. Το άγαλμα που κρύωνε	246
28. Ελληνικό Παιδικό Μουσείο	253
29. Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο	264
30. Όαση ειρήνης	285
Αρχικοί χρόνοι ρημάτων με ιδιαίτερη κλίση	295
Απαντήσεις	315

1. Τα ψάθινα καπέλα

Λέξεις με όμοια σύμφωνα

Λέξεις με όμοια σύμφωνα

Πολλές λέξεις της ελληνικής γλώσσας γράφονται με δύο **όμοια σύμφωνα** τα οποία προφέρονται ως ένας φθόγγος.

Στον παρακάτω πίνακα αναγράφονται οι περισσότερες λέξεις που γράφονται με δύο όμοια σύμφωνα.

ΟΜΟΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ	ΛΕΞΕΙΣ
ββ	Σάββας, Σάββατο
κκ	εκκαθάριση, εκκλησία, εκκρεμώ, έκκριση, εκκρεμές, κόκκινος, κόκκος, κονκίδα, λάκκος, λακούβα
λλ	αγαλλίαση, αγγέλλω, αλλά, αλλιώς, αλλού, αλλαγή, αλλάζω, απαλλάσσω, αλλεπάλληλος, άλλος, αλλοπρόσαλλος, άμιλλα, απαράμιλλος, απαλλοτριώση, βάλλω (και τα σύνθετά του), βδέλλα, ειδύλλιο, έλλειμμα, έλλειψη, ελλειπτικός, έλλογος, θάλλω, καλλιγραφία, καλλιέργεια, καλλιτέχνης, καλλονή, κάλλος, καλλυντικός, καλλωπίζω, κατάλληλος, κόλλα, κολλιτσίδα, κόλλυβα, κολλύριο, κολλώ, κοράλλι, κορυδαλλός, κρύσταλλο, κύπελλο, μαλλί, μάλλον, μέταλλο, μεταλλείο, μέλλον, μέλλω, παράλληλος, ποικίλλω, πολλαπλασιάζω, πρωτόκολλο, συλλαβή, συλλαγή, σύλληψη, συλλογή, συλλογίζομαι, σύλλογος, συλλυπούμαι, στέλλω (και τα σύνθετά του), σφάλω, τριφύλλι, υπάλληλος, φελός, φύλλο (αλλά φυλή, φύλο), χρυσαλλίδα, ψάλλω, ψελλίζω, ψύλλος

ΟΜΟΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ	ΛΕΞΕΙΣ
μμ	άμμος, αμμουδιά, αμμωνία, άναμμα, αόμματος, βάμμα, βλέμμα, γράμμα, γραμματέας, γραμματική, γραμμάριο, γραμμή, δίλημμα, εκατομμύριο, έλλειμμα, έμμεσος, έμμετρος, έμμισθος, έμμονος, θρυμματίζω, κάλυμμα, κόμμα, κομμάτι, κομματιάζω, κομμωτής, κρεμμύδι, λήμμα, πλημμέλημα, πλημμύρα, ράμμα, στέμμα, στρέμμα, συμμαζεύω, συμμαθητής, σύμμαχος, συμμερίζομαι, συμμετοχή, συμμετρία, συμμορία, συμμορφώνω, τρίμμα
νν	βλέννα, γέννα, γενναίος, γέννημα, γεννώ, εννιά, εννιακόσια (αλλά ένατος, ενενήντα), έννοια, εννοώ, έννομος, κάννη, μάννα (το), παλιννόστηση, σύννεφο, συννυφάδα, τήβεννος, τύραννος, τυραννία, Αλόννησος, Πελοπόννησος, Γιάννενα, Γιάννης, Άννα
ππ	ιππικό, ιπποδρόμιο, ιππόδρομος, ιπότης, μόνιππο, παππούς, Καππαδοκία, Φίλιππος, Φιλιππίνες, Λύσιππος
ρρ	αμορραγία, αμφίρροπος, αναντίρροτος, ανάρρωση, αντίρρηση, αντίρροπος, απόρροια, απορρίπτω, απορροφώ, άρρωστος, διαρροή, επίρρημα, επιρροή, έρρινος, ετοιμόρροπος, θάρρος, ιδιόρρυθμος, ισορροπία, καταρράκτης, μεταρρυθμίζω, μηχανορραφία, ομόρρυθμος, παλίρροια, παρρησία, σύρριζα, συρροή, ψυχορραγώ, υπερρομαντικός, υπερρεαλιστής, Αντίρριο, Σέρρες, Πύρρος
σσ	βύσσινο, γλώσσα, θάλασσα, κασσίτερος, κίσσα, κισσός, κολοσσός, κυπαρίσι, λύσσα, μέλισσα, Νάρκισσος, νεοσσός, πάσσαλος, περισσεύω, περίσσιος, περισσότερο, πίσσα, συσσίτιο, σύσσωμος, συσσωρεύω, τάσσω, τέσσερα, Αλικαρνασσός, Έδεσσα, Ελασσόνα, Θεσσαλία, Μασσαλία, Μεσσηνία, Οδησός, Όσσα, Παρνασσός, Ασσυρία, Βησσαρίωνας, Κασσάνδρα
ττ	αττικισμός, διττός, ελάττωμα, ελαττώνω, ήττα, κύτταρο, περιττός, πλήττω, πράττω, Αττική, Λυκαβηττός, Υμηττός, Φρεαττύδα, Πιττακός

Ασκήσεις*

1.1 Να βρεις ποιες από τις παρακάτω λέξεις γράφονται με όμοια σύμφωνα και ποιες όχι και να τις ταξινομήσεις.

ψέμα, ενιά, στρέμα, γένεση, παπάς, λάκος, επιβάλω, συλέγω, φυλή, θάρος,
κρεβάτι, πυρετός, ξεριζώνω, επίρημα, ιπικός, καπέλο, κύπελο, Ατική,
γραμματόσημο, Σαβατοκύριακο, κόκορας, σουσάμι, θαλασινός

ββ:	β:
κκ:	κ:
λλ:	λ:
μμ:	μ: ψέμα
νν:	ν:
ππ:	π:
ρρ:	ρ:
σσ:	σ:
ττ:	τ:

1.2 Να γράψεις Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος) δίπλα σε κάθε λέξη για να δείξεις αν είναι γραμμένη σωστά ή όχι.

1. σύννεφο (.....)	9. βασίλισσα (.....)
2. συλογισμός (.....)	10. διάλειμα (.....)
3. ρακέτα (.....)	11. φυσαλίδα (.....)
4. αρρώστια (.....)	12. αίματος (.....)
5. Παρνασός (.....)	13. ποικιλία (.....)
6. περισσεύω (.....)	14. παπάς (.....)
7. καλιτεχνία (.....)	15. Βρεταννία (.....)
8. παράνομος (.....)	16. λάκος (.....)

* Οι απαντήσεις στις Ασκήσεις δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

1.3 Να βρεις ποιες από τις παρακάτω λέξεις γράφονται με δύο όμοια σύμφωνα και να τις διορθώσεις.

1. Ο παπούς του Γιάνη μένει στη Μεσηνία.
2. Οι διαδηλωτές πρόβαλαν λυσαλέα αντίσταση.
3. Τις προάλες είχαν πάει εκδρομή στην Πελοπόννησο.
4. Το Σάβατο θα πάμε βόλτα στον Λυκαβητό.
5. Οι στρατιώτες αγωνίστηκαν με απαράμιλο θάρος.
6. Βάλε κόμα ανάμεσα στα ρήματα.

1.4 Στις παρακάτω λέξεις λείπουν ένα ή δύο σύμφωνα. Να τα συμπληρώσεις.

1. σα.....ούλα	6. ασπρό.....ουχα
2. φουσκοθα.....α.....ιές	7. βλέ.....α
3. καρό.....ο	8. κο.....άρο
4. ανα.....οίωπος	9. στέ.....α
5. κα.....έτα	10. έ.....ειψη

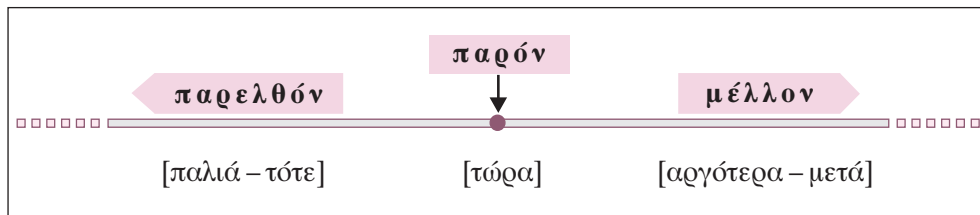
2. Ταξιδεύοντας με ελέφαντα

- α) Η έννοια του χρόνου
- β) Οι χρόνοι των ρημάτων
- γ) Χρονικά επιρρήματα
- δ) Φράσεις με προθέσεις που δηλώνουν χρόνο
- ε) Ουσιαστικά/Ονοματικές φράσεις με λειτουργία επιρρήματος του χρόνου
- στ) Χρονικές προτάσεις

A. Η έννοια του χρόνου

Ο **χρόνος** είναι η έννοια εκείνη με την οποία αντιλαμβανόμαστε πότε γίνεται ή πόσο διαρκεί κάτι ή με ποια σειρά συμβαίνουν κάποια πράγματα. Γενικά, ο χρόνος χωρίζεται σε τρεις βαθμίδες: το **παρελθόν** (αυτό που έγινε παλιά), το **παρόν** (αυτό που γίνεται τώρα) και το **μέλλον** (αυτό που θα γίνει αργότερα) και συνήθως παριστάνεται με μια γραμμή που αρχίζει από το παρελθόν, σταματά στο παρόν και συνεχίζεται στο μέλλον:

Για να δηλώσουμε, λοιπόν, την έννοια του χρόνου στον προφορικό ή τον γραπτό λόγο, χρησιμοποιούμε διάφορους τρόπους, όπως είναι:

- α) οι **χρόνοι των ρημάτων**,
- β) τα **χρονικά επιρρήματα**,
- γ) **φράσεις με προθέσεις** που δηλώνουν χρόνο,
- δ) **ουσιαστικά/ονοματικές φράσεις** με λειτουργία επιρρήματος του χρόνου,
- ε) οι **χρονικές προτάσεις**.

Β. Οι χρόνοι των ρημάτων

Χρόνοι των ρημάτων είναι οι διάφοροι τύποι, οι διάφορες μορφές που παίρνουν τα ρήματα για να μας δείξουν **πότε** γίνεται κάτι.

π.χ. *Τα σχολεία ανοίγουν.* (τώρα – στο παρόν)

Τα σχολεία άνοιξαν. (πριν από λίγο, χθες κ.λπ. – στο παρελθόν)

Τα σχολεία θα ανοίξουν. (σε λίγο, αργότερα, αύριο κ.λπ. – στο μέλλον)

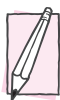
ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ		
Χρόνος	Φανερώνει πως...	Παράδειγμα
Ενεστώτας	Αυτό που σημαίνει το ρήμα γίνεται τώρα, στο παρόν, κατ' εξακολούθηση (συνέχεια).	<i>Ο μαθητής λύνει την άσκηση.</i>
Παρατατικός	Αυτό που σημαίνει το ρήμα γινόταν στο παρελθόν κατ' εξακολούθηση, συνέχεια.	<i>Ο μαθητής έλυne την άσκηση.</i>
Αόριστος	Αυτό που σημαίνει το ρήμα έγινε στο παρελθόν με διάρκεια μιας στιγμής, σύντομα.	<i>Ο μαθητής έλυσε την άσκηση.</i>
Εξακολουθητικός μέλλοντας	Αυτό που σημαίνει το ρήμα θα γίνεται στο μέλλον κατ' εξακολούθηση, συνέχεια.	<i>Ο μαθητής θα λύνει την άσκηση.</i>
Συνοπτικός μέλλοντας	Αυτό που σημαίνει το ρήμα θα γίνει στο μέλλον με διάρκεια μιας στιγμής.	<i>Ο μαθητής θα λύσει την άσκηση.</i>
Παρακείμενος	Αυτό που σημαίνει το ρήμα έγινε στο παρελθόν και την ώρα που μιλάμε είναι πια τελειωμένο.	<i>Ο μαθητής έχει λύσει την άσκηση.</i>
Υπερσυντέλικος	Αυτό που σημαίνει το ρήμα ήταν τελειωμένο στο παρελθόν, πριν γίνει κάτι άλλο.	<i>Ο μαθητής είχε λύσει την άσκηση.</i>
Συντελεσμένος μέλλοντας	Αυτό που σημαίνει το ρήμα θα είναι τελειωμένο στο μέλλον, ύστερα από ορισμένο χρόνο.	<i>Ο μαθητής θα έχει λύσει την άσκηση.</i>

Οι χρόνοι, **ανάλογα με τη χρονική βαθμίδα** που δηλώνουν (παρελθόν, παρόν, μέλλον), χωρίζονται σε **παρελθοντικούς, παροντικούς και μελλοντικούς**:

Παρελθοντικοί	Παρατατικός	έλυνα
	Αόριστος	έλυσα
	Υπερσυντέλικος	είχα λύσει
Παροντικοί	Ενεστώτας	λύνω
	Παρακείμενος	έχω λύσει
Μελλοντικοί	Εξακολουθητικός μέλλοντας	θα λύνω
	Συνοπτικός μέλλοντας	θα λύσω
	Συντελεσμένος μέλλοντας	θα έχω λύσει

Επίσης, **ανάλογα με το ποιόν ενέργειας**, τον τρόπο δηλαδή με τον οποίο παρουσιάζεται αν η ενέργεια/πράξη που δηλώνει το ρήμα είναι κάτι που γίνεται συνέχεια/κατ' εξακολουθήση, στιγμιαία/συνοπτικά ή έχει ολοκληρωθεί/συντελεστεί, οι χρόνοι χωρίζονται σε **εξακολουθητικούς, συνοπτικούς** (ή στιγμιαίους) και **συντελεσμένους**:

Εξακολουθητικοί (Φανερώνουν πως κάτι γίνεται, γινόταν ή θα γίνεται πολλές φορές, συνέχεια.)	Ενεστώτας	<i>Ταξιδεύω συχνά εκεί.</i>
	Παρατατικός	<i>Ταξίδευα συχνά εκεί.</i>
	Εξακολουθητικός μέλλοντας	<i>Στο εξής θα ταξιδεύω συχνά εκεί.</i>
Συνοπτικοί (Φανερώνουν πως κάτι έγινε ή θα γίνει μία φορά, στιγμιαία.)	Αόριστος	<i>Κάποτε ταξίδεψα εκεί.</i>
	Συνοπτικός μέλλοντας	<i>Κάποτε θα ταξιδέψω εκεί.</i>
Συντελεσμένοι (Φανερώνουν πως κάτι έχει πραγματοποιηθεί, έχει τελειώσει.)	Παρακείμενος	<i>Έχω ταξιδέψει εκεί.</i>
	Υπερσυντέλικος	<i>Κάποτε είχα ταξιδέψει εκεί.</i>
	Συντελεσμένος μέλλοντας	<i>Ως τότε θα έχω ταξιδέψει εκεί.</i>

Ασκήσεις*

2.1 Να κατατάξεις τα ρήματα που δίνονται στο παρακάτω πλαίσιο στη σωστή στήλη.

κατεβαίνουν, θα έχω φύγει, αναρωτήθηκε, ήθελες, θα τρώνε, έχεις διαβάσει, συναντιόμαστε, θα δείτε, είχαμε βρεθεί, αντέχεις, κοιμόταν, θα έχουμε αποφασίσει

Παροντικοί χρόνοι	Παρελθοντικοί χρόνοι	Μελλοντικοί χρόνοι

2.2 Να υπογραμμίσεις τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων και να γράψεις σε ποιον χρόνο βρίσκονται.

- Τα παιδιά μεγαλώνουν γρήγορα. (...ενεστώτας...)
- 1. Ο γεωργός όργωσε το χωράφι. (...)
- 2. Με την ανατολή του ήλιου θα έχω επιστρέψει στο σπίτι. (...)
- 3. Στην κατασκήνωση ξυπνούσαμε στις οχτώ το πρωί. (...)
- 4. Θα πληρώσετε με κάρτα ή με μετρητά; (...)
- 5. Η Κάτια είχε φύγει όταν έφτασα. (... – ...)
- 6. Τον τελευταίο καιρό έχει αναθεωρήσει πολλές απόψεις του. (...)

2.3 Να μεταφέρεις το παρακάτω κείμενο στο παρελθόν.

Κάθε Σαββατοκύριακο πηγαίνουμε στο χωριό και βλέπουμε τον παππού και τη γιαγιά. Ταξιδεύουμε με το τρένο και περνάμε υπέροχα. Η γιαγιά μάς φτιάχνει τα αγαπημένα μας γλυκά. Το βράδυ ο παππούς φορά τα γυαλιά του και μας διαβάζει μια ιστορία.

* Οι απαντήσεις στις Ασκήσεις δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

Το προηγούμενο Σαββατοκύριακο πήγαμε.....

2.4 Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις μεταφέροντας τα ρήματα στον χρόνο που σου δίνεται.

- Γίνεται ολόκληρη συζήτηση γι' αυτό.

Παρακείμενος: Έχει γίνει ολόκληρη συζήτηση γι' αυτό.....

1. Θα σου στείλω χρήματα.

Αόριστος:

2. Ο παππούς διάβασε την εφημερίδα.

Παρατατικός:

3. Η Τάνια είχε καθαρίσει το δωμάτιό της.

Ενεστώτας:

4. Δε θα τελειώσω ως το βράδυ.

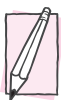
Υπερσυντέλικος:

5. Πηγαίνουμε στο θέατρο απόψε;

Συνοπτικός μέλλοντας:

2.5 Να συμπληρώσεις τα κενά του παρακάτω πίνακα.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Παρακείμενος
1.	βρισκόσουν		
2.			έχει αλλάξει
3. σταματάμε			
4.		ήπιαν	
5.	ανακάλυπτε		
6.			έχετε έρθει
7. συμπληρώνω			

Ασκήσεις*

2.7 Να υπογραμμίσεις τα χρονικά επιρρήματα στις παρακάτω προτάσεις.

1. Ο ασθενής είναι κάπως καλύτερα σήμερα.
2. Κάποτε θα καταλάβει το λάθος του, αλλά τότε θα είναι αργά.
3. Ξεκίνησε κιόλας για να φτάσει εγκαίρως στο ραντεβού.
4. Έλα να το πάρεις απόψε ή αύριο το πρωί.
5. Ύστερα από τόσες ώρες επιτέλους συναντήθηκαν.
6. Είναι πια αργά για να του ζητήσω συγγνώμη.
7. Τίποτε δεν είναι όπως παλιά.

2.8 Να γράψεις τα αντίθετα των παρακάτω χρονικών επιρρημάτων.

1. ποτέ →	4. γρήγορα →
2. μετά →	5. σπάνια →
3. νωρίς →	6. συνήθως →

2.9 Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις αντικαθιστώντας τις λέξεις με τα έντονα γράμματα με το κατάλληλο χρονικό επίρρημα από το πλαίσιο.

ανήμερα, αποβραδís, παλιά, ολονυχτίς, ολημερίς, αυθημερόν

1. Η Κωνσταντίνα μαγειρεύει το φαγητό **από το βράδυ**.
→
2. Διάβαζε **όλη τη νύχτα** για να τελειώσει την εργασία.
→
3. Ο υπουργός επισκέφτηκε το νησί και γύρισε **την ίδια μέρα**.
→

* Οι απαντήσεις στις Ασκήσεις δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

4. Η παρέλαση του στρατού γίνεται **ακριβώς την ημέρα** του Ευαγγελισμού.

→

5. Καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας περίμενε τον ερχομό του.

→

6. Με τον Γιώργο είμαστε φίλοι από **τον παλιό καιρό**.

→

2.10 Να κυκλώσεις το σωστό.

1. Ντύσου γρήγορα και έλα αμέσως εδώ. Χρονικά επιρρήματα είναι οι λέξεις:

α. γρήγορα – εδώ

β. αμέσως – εδώ

γ. γρήγορα – αμέσως – εδώ

δ. γρήγορα – αμέσως

2. Περάσαμε **υπέροχα** στην εκδρομή. Η λέξη στο πλαίσιο είναι χρονικό επίρρημα.

α. Σωστό

β. Λάθος

3. Κάποτε ζούσαν μαζί, τώρα πια μένουν χωριστά. Χρονικά επιρρήματα είναι οι λέξεις:

α. μαζί

β. Κάποτε – μαζί

γ. χωριστά

δ. τώρα – πια

ε. Κάποτε – τώρα – πια

4. Τελείωσε **γρήγορα** τη δουλειά της. Η λέξη στο πλαίσιο είναι επίρρημα που δηλώνει:

α. χρόνο

β. τρόπο

γ. ποσό

5. Θέλω να φύγω όσο γίνεται πιο νωρίς. Θέλω να φύγω μια ώρα...

α. πρωτότερα

β. πρώτα

γ. αργότερα

δ. αργότερα

6. Δε φτάνει που άργησε, φωνάζει **κιόλας**. Η λέξη στο πλαίσιο δηλώνει χρόνο.

α. Σωστό

β. Λάθος

7. Πρόσφατα έσμιξαν, αλλά τελικά δεν τα βρήκαν. Χρονικά επιρρήματα είναι οι λέξεις:

α. Πρόσφατα

β. τελικά

γ. Πρόσφατα – τελικά

Δ. Φράσεις με προθέσεις που δηλώνουν χρόνο

Εκτός από τα χρονικά επιρρήματα, με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου, χρησιμοποιούνται συχνά και κάποιες **φράσεις με προθέσεις** (οι μικρές άκλιτες λέξεις *από, για, κατά, με, σε, μετά, προς, ως* κ.λπ. που μπαίνουν μπροστά από ονόματα ή επιρρήματα για να φανερώσουν μαζί τους, όπως και τα απλά επιρρήματα, χρόνο – το **πότε** έγινε αυτό που δηλώνει το ρήμα της πρότασης).

π.χ. *Τα καταστήματα θα είναι ανοιχτά από νωρίς.*

Δεν κάνει τίποτα για την ώρα.

Θα έρθει κατά το βραδάκι.

Θα έχει φτάσει ως αύριο.

Στη γλώσσα μας υπάρχουν αρκετές φράσεις με προθέσεις που δηλώνουν χρόνο, όπως αυτές που σχηματίζονται ως εξής:

από + επίρρημα ή όνομα ¹ (σε αιτιατική πτώση)	<i>Τα καταστήματα ανοίγουν από νωρίς. Το ξέρει από καιρό.</i>
για + επίρρημα ή όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Έφυγε για πάντα. Δεν κάνει τίποτα για την ώρα.</i>
ίσαμε + επίρρημα ή όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Θα έχει φύγει ίσαμε αύριο/το βράδυ.</i>
κατά + όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Θα έρθει κατά το βραδάκι.</i>
με + όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Ήρθαν πρωί πρωί, με την αυγούλα.</i>
μετά + όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Θα έρθει μετά το μεσημέρι.</i>
μέχρι/μέχρις (συχνά μπροστά από φωνήεν) + επίρρημα ή όνομα (σε αιτιατική ή γενική πτώση)	<i>Θα έχει έρθει μέχρι αύριο. Θα έχει έρθει μέχρι το βράδυ. Θα αγωνιστεί μέχρι τέλους.</i>
προς + όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Αυτό δε γίνεται προς το παρόν.</i>
σε + επίρρημα ή όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Θα έρθει σε λίγο/σε λίγες μέρες.</i>
ως/έως + επίρρημα ή όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Θα έχει έρθει ως αύριο/ως τα ξημερώματα.</i>

1. Με τον όρο *όνομα* εννοούμε ουσιαστικό ή επίθετο.

Υπάρχουν επίσης κάποιες σύνθετες εκφράσεις με προθέσεις που δηλώνουν χρόνο, όπως οι:

μετά από + αντωνυμία (σε αιτιατική πτώση)	<i>Ήρθε στη γιορτή μετά από εμένα.</i>
ύστερα/έπειτα από + επίρρημα ή όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Θα έρθει ύστερα/έπειτα από λίγο/ύστερα από λίγες μέρες.</i>
πριν από + επίρρημα ή όνομα (σε αιτιατική πτώση)	<i>Ήρθε πριν από λίγο.</i> <i>Ήρθε στην Ελλάδα πριν από έναν χρόνο.</i>

Ε. Ουσιαστικά/Ονοματικές φράσεις με λειτουργία επιρρήματος του χρόνου

Εκτός από τα χρονικά επιρρήματα (τις *άκλιτες* λέξεις που δηλώνουν χρόνο), με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου, χρησιμοποιούνται συχνά και κάποια ουσιαστικά ή φράσεις με ουσιαστικά, συνήθως σε πτώση αιτιατική (αιτιατική του χρόνου) και πιο σπάνια σε γενική (γενική του χρόνου).

π.χ. *Θα γυρίσω **το βράδυ**.*

*Έλα **την επόμενη Κυριακή** να φάμε.*

***Τον Σεπτέμβρη** θα τρυνήσουμε τ' αμπέλια.*

*Θα ξανάρθουμε **του χρόνου**.*

Ασκήσεις*

2.11 Να υπογραμμίσεις στις παρακάτω προτάσεις τις φράσεις (εμπρόθετοι προσδιορισμοί, ουσιαστικά) που δηλώνουν χρόνο.

1. Ο Γιάννης και η Τόνια θα παντρευτούν τον Απρίλιο.
2. Έχεις διορία ως αύριο για να μου απαντήσεις.

* Οι απαντήσεις στις Ασκήσεις δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

3. Την Κυριακή το πρωί θα πάμε στην εκκλησία.
4. Τηλεφωνώ κάθε μέρα, αλλά δε βρίσκω κανέναν.
5. Δεν κοιμάμαι ποτέ το μεσημέρι.
6. Από το πρωί ως το βράδυ ασχολείται με τα παιδιά.

2.12 Να κυκλώσεις το σωστό.

1. Σε ποιο από τα παρακάτω παραδείγματα η φράση με το **από** δηλώνει χρόνο;
 - α. Φύγε από δω.
 - β. Πέθανε από πνευμονία.
 - γ. Δεν τον ξαναείδα από τότε.
 - δ. Τι θέλεις από μένα;
2. Θα σε πάω **μέχρι** τη γωνία. Η φράση με το **μέχρι** δηλώνει χρόνο.
 - α. Σωστό
 - β. Λάθος
3. Σε ποιο από τα παρακάτω παραδείγματα η φράση με το **με** δηλώνει χρόνο;
 - α. Με δυσκολία τα κατάφερε.
 - β. Έφυγαν με τρένο.
 - γ. Έχει μανία με το ποδόσφαιρο.
 - δ. Θα φύγω το πρωί με τη δροσιά.
4. Δεν έχω μάθει τίποτα **ως** τώρα. Η φράση με το **ως** δηλώνει χρόνο.
 - α. Σωστό
 - β. Λάθος
5. Σε ποιο από τα παρακάτω παραδείγματα η φράση με το **πριν** δηλώνει χρόνο;
 - α. Στρίψε πριν από την πλατεία.
 - β. Το μαγαζί είναι πριν από την εκκλησία.
 - γ. Θα τον δω πριν από τις διακοπές.
6. Σε ποιο από τα παρακάτω παραδείγματα η φράση με το **σε** δηλώνει χρόνο;
 - α. Έχω πρόσκληση σε γεύμα από τον ξάδερφό μου.
 - β. Κρύφτηκε σε μια πολύ σκοτεινή σπηλιά.
 - γ. Είναι αγαπητός σε όλους τους κατοίκους του χωριού.
 - δ. Σ' εσένα το έδωσε το δαχτυλίδι.
 - ε. Θα τα πούμε σε λίγες ημέρες στο ιατρείο μου.
7. Σε ποιο από τα παρακάτω παραδείγματα η φράση με το **κατά** δηλώνει χρόνο;
 - α. Κατά τύχη το βρήκα.
 - β. Θα βρεθούμε κατά το απόγευμα.
 - γ. Άφησαν κατά μέρος τις διαφωνίες τους.

ΣΤ. Χρονικές προτάσεις

- **Χρονικές** ονομάζονται οι **δευτερεύουσες** (ή, αλλιώς, **εξαρτημένες**) **προτάσεις που φανερώνουν χρόνο**, προσδιορίζουν δηλαδή χρονικά μια άλλη πρόταση (συνήθως **κύρια/ανεξάρτητη**) δηλώνοντας το «πότε» γίνεται αυτό που δηλώνει η πρόταση αυτή.
π.χ. *Θα του τηλεφωνήσω, αφού γυρίσω σπίτι.* (Πότε θα του τηλεφωνήσω; → αφού γυρίσω σπίτι.)
- Οι χρονικές προτάσεις **εισάγονται (αρχίζουν) με** :
 - τους χρονικούς συνδέσμους **όταν, σαν, ενώ, καθώς, αφού, αφότου, πριν (πριν να), μόλις, προτού, ώσπου, ωστόσο, όσο που, όποτε, άμα.**
π.χ. *Θα έχει φύγει πριν έρθετε.*
Όταν έμαθε τα νέα, έβαλε τα κλάματα.
Μόλις την είδε, έτρεξε αμέσως κοντά της.
Σαν (= όταν/μόλις) μας είδε, έφυγε.
 - λέξεις ή φράσεις που έχουν χρονική σημασία, όπως οι **όσο (να), όσο που να, εκεί που, έως ότου (να), κάθε που, κάθε φορά που, μέχρι να κ.ά.**
π.χ. *Όσο να 'ρθεις, θα έχω γυρίσει.*
Κάθε φορά που με έβλεπε, έτρεχε να μ' αγκαλιάσει.
Μέχρι να αρχίσει η βροχή, είχα φτάσει στο σπίτι.

Οι χρονικές προτάσεις συνήθως χωρίζονται με κόμμα (,) από την πρόταση που προσδιορίζουν, εκτός αν είναι πολύ μικρές (σύντομες).

π.χ. *Όταν δεν έχει πολλή δουλειά, πηγαίνει στο εξοχικό του.*

αλλά Τηλεφώνησέ μου αμέσως μόλις φτάσεις.

Κύριες/Ανεξάρτητες και δευτερεύουσες/εξαρτημένες προτάσεις

Στον προφορικό ή τον γραπτό λόγο χρησιμοποιούμε προτάσεις που ως προς τη σχέση τους με τις άλλες προτάσεις χωρίζονται σε **κύριες** (ή **ανεξάρτητες**) και **δευτερεύουσες** (ή **εξαρτημένες**):

- **Κύριες** (ή **ανεξάρτητες**) ονομάζονται οι προτάσεις εκείνες που **έχουν ολοκληρωμένο νόημα** και μπορούν να σταθούν μόνες τους στον λόγο, χωρίς να εξαρτώνται από άλλες.
π.χ. *Αύριο θα πάμε εκδρομή.*
Κάνε λίγη ησυχία.

- Δευτερεύουσες (ή εξαρτημένες) ονομάζονται οι προτάσεις εκείνες που **δεν έχουν ολοκληρωμένο νόημα** και γι' αυτό δεν μπορούν να σταθούν μόνες τους στον λόγο. Οι προτάσεις αυτές χρησιμεύουν για να συμπληρώνουν ή να προσδιορίζουν μια άλλη πρόταση ή έναν όρο της (μια λέξη της).

π.χ. Έφυγε γρήγορα, **γιατί βιαζόταν**.

Δεν ήξερα ότι **θα** ερχόσουν κι εσύ.

Αυτός είναι ο **μόνος που μας καταλαβαίνει**.

Ασκήσεις*

2.13 Να υπογραμμίσεις στις παρακάτω περιόδους τις προτάσεις που δηλώνουν χρόνο.

1. Μόλις κατάλαβε τι είχε συμβεί, έφυγε αμέσως.
2. Τον περιμέναμε αρκετές ώρες και, όταν βράδιασε χωρίς να φανεί, καταλάβαμε πως δε θα 'ρθει.
3. Καθώς πήγαινε στη δουλειά, είχε ένα ατύχημα και, πριν καταλάβει τι συνέβη, βρέθηκε στο νοσοκομείο.
4. Όπως όλες οι γυναίκες, κολακεύεται όταν την επαινούν.
5. Να έρθεις προτού νυχτώσει και, αφού τελειώσουμε την εργασία, θα σε γυρίσω εγώ στο σπίτι.
6. Τον ακολουθούσε μέχρι το βράδυ, ώσπου κουράστηκε και αποφάσισε να γυρίσει πίσω.

2.14 Να κυκλώσεις το σωστό.

1. Πάρε με όποτε αποφασίσεις και θα σου πω. Στην περίοδο αυτή χρονική είναι η πρόταση:
 α. Πάρε με β. όποτε αποφασίσεις γ. θα σου πω
2. Σαν τον είδε που μπήκε, έτρεξε να τον αγκαλιάσει. Στην περίοδο αυτή χρονική είναι η πρόταση:

* Οι απαντήσεις στις Ασκήσεις δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

3. Το σπίτι του ποιητή Καβάφη

- α) Το επίθετο
- β) Τοπικοί προσδιορισμοί

Α. Το επίθετο

- **Επίθετα** είναι οι λέξεις που αναφέρονται στα ουσιαστικά και δηλώνουν κάποιο γνώρισμα ή ιδιότητά τους, λένε δηλαδή τι λογής είναι. Τα επίθετα είναι συχνά απαραίτητα στον λόγο για να περιγράψουμε κάτι και να δώσουμε περισσότερες πληροφορίες γι' αυτό. Έτσι τα επίθετα χρησιμοποιούνται α) ως **επιθετικοί προσδιορισμοί** και β) ως **κατηγορούμενα**.

Τα επίθετα είναι **κλιτές λέξεις** και έχουν **τρία γένη** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο). Στον λόγο βρίσκονται στο ίδιο γένος, στον ίδιο αριθμό και στην ίδια πτώση με το ουσιαστικό που προσδιορίζουν.

Τα επίθετα χρησιμοποιούνται ως...	Παραδείγματα
α) Επιθετικοί προσδιορισμοί Στην περίπτωση αυτή τα επίθετα: – είτε δίνουν πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά κάποιου πράγματος, φανερώνοντας ύλη, μέγεθος, σχήμα, θέση/τόπο/προέλευση, χρώμα, χρόνο κ.ά. – είτε αποδίδουν κάποιο σχόλιο , δείχνοντας έτσι την οπτική γωνία μας, το πώς δηλαδή αντιμετωπίζουμε/βλέπουμε κάτι, τη γνώμη μας γι' αυτό.	<i>ξύλινη καρέκλα (ύλη)</i> <i>ψηλός τοίχος (μέγεθος)</i> <i>στρογγυλή πιατέλα (σχήμα)</i> <i>ανατολική πλευρά (τόπος)</i> <i>κόκκινο λουλούδι (χρώμα)</i> <i>σύγχρονο κτίριο (χρόνος)</i>
β) Κατηγορούμενα Στην περίπτωση αυτή τα επίθετα συνδέονται με το ουσιαστικό στο οποίο αναφέρονται μέσω κάποιου συνδετικού ρήματος (είμαι, γίνομαι, φαίνομαι κ.ά.).	<i>Το δωμάτιο είναι μεγάλο και φωτεινό.</i> <i>Ο αδερφός σου ώρες ώρες γίνεται πολύ ενοχλητικός.</i>

- Εκτός από τα επίθετα, ως επιθετικοί προσδιορισμοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν:

α) Προθετικά σύνολα (λέξεις που συνοδεύονται από πρόθεση π.χ. <i>από, για, με, χωρίς</i>)	<i>Αγόρασε έναν σκούφο από μαλλί.</i> (= μάλλινο) <i>Είναι άνθρωπος με σύνεση.</i> (= συνετός)
β) Αντωνυμίες	<i>Πήρα και μερικά άλλα φρούτα.</i>
γ) Αριθμητικά	<i>Χρειάζομαι τρία τετράδια.</i>
δ) Μετοχές	<i>Αγόρασε ένα ξεπλυμένο παντελόνι.</i>
ε) Ουσιαστικά που δηλώνουν ηλικία, επάγγελμα ή εθνικότητα	<i>Γνώρισα έναν Ιταλό τουρίστα.</i> <i>Είναι γέρος άνθρωπος.</i>
στ) Ονόματα γεωγραφικών ή χρονικών όρων ή φυσικών φαινομένων	<i>Ο Ιησούς βαπτίστηκε στον Ιορδάνη ποταμό.</i>
ζ) Επιρρήματα με άρθρο	<i>Κατεδάφισαν το απέναντι κτίριο.</i>

Ασκήσεις*

3.1 Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τα επίθετα που σχηματίζονται από τα ρήματα που βρίσκονται στις παρενθέσεις.

- Περπατούσε και μιλούσε στοΚΙΝΗΤΌ..... (κινώ) τηλέφωνο.
1. Σηκώθηκε και μας έδειξε μια καινούργια (χορεύω) φιγούρα.
 2. Θα έπαιζε με τον πιο (μισώ) αντίπαλο.
 3. Η ανεμοβλογιά είναι (κολλώ) ασθένεια.
 4. Της πρόσφερε ένα μπουκέτο (ευωδιάζω) τριαντάφυλλα.
 5. Καθίσαμε όλοι στο τραπέζι και απολαύσαμε ένα (χορταίνω) γεύμα.
 6. Η ταινία που είδαμε χτες ήταν (φαντάζω).

* Οι απαντήσεις στις Ασκήσεις δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

3.2 Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων επιλέγοντας το κατάλληλο επίθετο από το πλαίσιο και προσέχοντας το γένος, τον αριθμό και την πώση.

μεγάλος, κλασικός, εθνικός, κεφαλαίος, κυκλοφοριακός,
αδιάκοπος, παγκόσμιος, αρχαίος

- Το άλμα εις ύψος, ο Μαραθώνιος και η σκυταλοδρομία είναι αγωνίσματα του ...κλασικού... αθλητισμού.
- 1. Όταν γράφουμε με γράμματα, δε βάζουμε τόνους.
- 2. Τα έργα των Ελλήνων έμειναν αθάνατα στο πέρασμα των αιώνων.
- 3. Η πόλη μας έχει αρχίσει ν' αντιμετωπίζει πρόβλημα.
- 4. Ο Ανδρέας Συγγρός είναι ένας από τους ευεργέτες μας.
- 5. Οι προσπάθειές του έφεραν αποτέλεσμα.
- 6. Η είδηση για τον θάνατο του πάπα προκάλεσε συγκίνηση.

3.3 Να αντιστοιχίσεις τα επίθετα της στήλης Α με τα κατάλληλα ουσιαστικά της στήλης Β και να δημιουργήσεις φράσεις όπως στο παράδειγμα που σου δίνεται. Στη συνέχεια να συμπληρώσεις τα κενά των προτάσεων που ακολουθούν με τις φράσεις αυτές.

Α		Β	
οικολογικός -ή -ό	•	• σπουδές	→
ατμοσφαιρικός -ή -ό	•	• οργάνωση	→
μεταπτυχιακός -ή -ό	•	• καταστροφή	→ ... <u>οικονομική καταστροφή</u> ...
δικηγορικός -ή -ό	•	• ρύπανση	→
οικονομικός -ή -ό	•	• σύλλογος	→

- Πριν από την ...οικονομική καταστροφή... του πατέρα τους ζούσαν όλοι πολύ άνετα.
- 1. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα των σύγχρονων μεγαλουπόλεων είναι η
- 2. Ο Νίκος έχει κάνει στο Λονδίνο.

3. Στις εκλογές του σημειώθηκε μεγάλη αποχή.
4. Η Greenpeace είναι από τις μεγαλύτερες

3.4 Να υπογραμμίσεις τους επιθετικούς προσδιορισμούς που υπάρχουν στις παρακάτω προτάσεις.

- Ήταν μια φτωχή, βασανισμένη γυναίκα.
1. Η προσωρινή κυβέρνηση ανακοίνωσε τα νέα οικονομικά μέτρα.
 2. Η εκπαιδευμένη αρκούδα άρχισε καινούργια αστεία καμώματα.
 3. Ήρθαν καταπάνω μας τρεις αρματωμένες βάρκες.
 4. Έσκαβαν μεγάλους λάγκους για να εγκαταστήσουν τους τεράστιους πλαστικούς σωλήνες ύδρευσης.
 5. Νοίκιασαν ένα διώροφο σπίτι κοντά σε μια παραθαλάσσια περιοχή.

3.5 Να μετασχηματίσεις τις παρακάτω φράσεις όπως στο παράδειγμα.

- τσάντα από δέρμα → δερμάτινη τσάντα
1. βάζο από γυαλί →
 2. στέγη από τσίγκο →
 3. σκεύη από μπρούντζο →
 4. πουκάμισο από βαμβάκι →
 5. περικνημίδες από χαλκό →

3.6 Να γράψεις ένα συνώνυμο για κάθε επίθετο.

- αφόρητος ανυπόφορος
1. αυθεντικός	5. ευθύς
2. βάνανσος	6. δειλός
3. ψύχραιμος	7. ιδιαίτερος
4. παράξενος	8. συνετός
	9. υπεύθυνος

3.7 Να γράψεις δίπλα σε κάθε επίθετο το αντίθετό του.

- ψεύτικος αληθινός
1. ταπεινός	5. έμπειρος
	6. αόρατος

2. ανώφελος	7. κρυφός
3. άοπλος	8. θολός
4. αδιάφορος	9. μαλακός

Β. Τοπικοί προσδιορισμοί

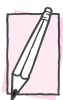

Τοπικοί προσδιορισμοί είναι οι λέξεις ή οι φράσεις που φανερώνουν τόπο – το **πού βρίσκεται** αυτό για το οποίο μιλάμε. Οι τοπικοί προσδιορισμοί μπορεί να είναι:

- α) **τοπικά επιρρήματα** (άκλιτες λέξεις που δηλώνουν τόπο) και ανάλογες **επιρρηματικές εκφράσεις**, όπως: *πάνω (από/σε), κάτω (από), εδώ, εκεί, αλλού, κάπου, παντού, μέσα (από/σε), έξω, δεξιά, αριστερά, μπροστά (από/σε), πίσω, πλάι, δίπλα (από/σε), ψηλά, χαμηλά, κοντά (σε), απέναντι (από), γύρω, τριγύρω, ολόγυρα, ανάμεσα, βόρεια, νότια, ανατολικά, δυτικά κ.ά.*
- β) **φράσεις με προθέσεις που δηλώνουν τόπο** και οι οποίες συνήθως σχηματίζονται με τις προθέσεις:

από	<i>Ξεκίνησε πρωί από το χωριό.</i>
ίσαμε	<i>Προχώρησαν ίσαμε το σπίτι εκείνο.</i>
κατά	<i>Πάω κατά την πλατεία.</i>
μετά	<i>Μετά το φανάρι αυτό θα δείτε το σχολείο.</i>
μέχρι	<i>Πάω μέχρι την πλατεία.</i>
προς	<i>Προς τα δεξιά βλέπετε το σαλόνι.</i>
σε	<i>Προχώρησαν σε άλλο δωμάτιο.</i>
ως	<i>Πήγε μόνο ως το τέarma του δρόμου.</i>

- γ) **ουσιαστικά σε πτώση αιτιατική** (αιτιατική του τόπου).
π.χ. *Πήγαινε γρήγορα σπίτι.*

Ασκήσεις*

3.8 Να γράφεις δίπλα σε κάθε τοπικό επίρρημα το αντίθετό του.

• ανατολικά	δυτικά.....	6. βόρεια	
1. κοντά		7. άνω	
2. πίσω		8. αριστερά	
3. πουθενά		9. εξωτερικά	
4. βαθιά		10. εδώ	
5. εκτός		11. χαμηλά	

3.9 Να γράφεις δίπλα σε κάθε τοπικό επίρρημα ένα συνώνυμό του.

• χάμω	κάτω.....	5. εντός	
1. οπουδήποτε		6. όπισθεν	
2. έξω		7. εμπρός	
3. αντικριστά		8. μεταξύ	
4. πλάι		9. τριγύρω	

3.10 Να υπογραμμίσεις τους προσδιορισμούς που φανερώνουν τόπο στις παρακάτω προτάσεις.

1. Περίμενέ με εδώ· πηγαίνω μέχρι τον φούρνο και επιστρέφω αμέσως.
2. Το απόγευμα θα πάω στα μαγαζιά με την Ελένη και το βράδυ θα πάμε όλοι μαζί στο θέατρο.
3. Τα αεροπλάνα πετούσαν τόσο χαμηλά, που σου έδιναν την εντύπωση ότι πλησίαζαν κοντά στις στέγες των σπιτιών.
4. Καθόταν και διάβαζε μπροστά από το τζάκι.
5. Τα παιδιά έπαιζαν στην αυλή τρέχοντας πέρα δώθε.
6. Πιθανόν να τον βρεις στο σπίτι του αύριο.
7. Μία ώρα μακριά από την πόλη, με τα πόδια, ήταν το σπίτι μας.

* Οι απαντήσεις στις Ασκήσεις δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

3.11 Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με την κατάλληλη φράση από το πλαίσιο.

στο γήπεδο, στην κούνια, στον τοίχο, στο πιάνο, στη θέση,
στην ταράτσα, στις σκάλες

1. Το μωρό κοιμάται του.
2. Ο πατέρας ανέβηκε για να φτιάξει την κεραία.
3. Τα παιδιά πήγαν να δουν τον αγώνα.
4. Κάθισε και έπαιξε ένα υπέροχο κομμάτι.
5. Έπεσε και χτύπησε το πόδι του.
6. Αν θέλεις, κάθισε του συνοδηγού.
7. Το φως του φεγγαριού έπεφτε πάνω

3.12 Να συμπληρώσεις τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με το κατάλληλο επίρρημα από το πλαίσιο.

δίπλα, κάτω, αριστερά, ψηλά, πάνω, γύρω, μέσα, απέναντι

1. Μετά την πλατεία θα στρίψεις
2. στο τραπέζι είναι τα κλειδιά σου.
3. Θα βρεις αυτό που θέλεις στο συρτάρι.
4. Το μαγαζί που ψάχνεις είναι στο πεζοδρόμιο.
5. Κάθισε μου για να μπορούμε να μιλάμε.
6. Κοιτούσε στον ουρανό, για να δει τα πουλιά.
7. Να τυλίξεις το σκοινί από τον κορμό του δέντρου.
8. Ξάπλωσε από το αυτοκίνητο, για να διορθώσει τη βλάβη.